

Договаряне без предварителна покана за участие

Практическа карта за секторни възложители по чл. 138 ЗОП, разработена по официалния контролен лист на Програма Interreg VI-A IPA България–Сърбия 2021–2027

За кого?

Само за секторни възложители. Това е процедура по чл. 18, ал. 1, т. 9 ЗОП и се използва само при специално законово основание.

Как?

Основание → решение → поканени лица/директно преминаване в приложимите случаи → оферти и преговори → доклад → решение → договор.

Критичният въпрос е „защо без предварителна покана?“

Чл. 138 изисква приложимото основание да бъде мотивирано в решението за откриване. Процедурата не е секторен вариант на свободно договаряне - липсата на предварителна конкуренция трябва да има конкретна законова причина.

Процесът с един поглед

01 Основание	02 Решение	03 Кого каним?	04 Покана?
05 Оферти	06 Преговори	07 Доклад/решение	08 Договор

Версия 1.0 · 6 септември 2026 г.

1. Основанията по чл. 138

Секторният възложител може да използва тази процедура при основанията по чл. 79, ал. 1, т. 1-4 и т. 6-10, както и при две допълнителни секторни хипотези по чл. 138, ал. 1.

Предходна процедура Неуспешна предходна процедура при условията на чл. 79 - напр. липса на подходящи заявления/оферти или друга изрично предвидена хипотеза.	Един възможен оператор / неотложност Техническа липса на конкуренция, изключителни права, изключителна неотложност и другите приложими основания по чл. 79.
Специални доставки и повторение Допълнителни доставки, стокова борса, особено изгодни условия, конкурс за проект или повторение на строителство/услуги - при изпълнение на всички законови предпоставки.	НИРД - секторна хипотеза Поръчката цели само научноизследователска, експериментална, проучвателна или развойна дейност и не обхваща производство в количества за пазарна реализация/покриване на разходите.
Краткотрайна изгодна възможност За много кратко време възниква възможност за доставки при особено изгодни условия и цена значително под обичайната пазарна.	Специално правило при допълнителни доставки При основанието по чл. 79, ал. 1, т. 6 за секторните възложители не се прилага ограничението по чл. 79, ал. 3.

При НИРД пазете бъдещата конкуренция

При специалната НИРД хипотеза на чл. 138, ал. 1, т. 1 възлагането не трябва да засяга възможността други заинтересовани лица да участват в последващи поръчки със същия или сходен предмет.

При особено изгодна краткотрайна възможност

Чл. 138, ал. 1, т. 2 изрично предвижда на преговори да бъдат поканени лицата, които предлагат стоките на цени под пазарните. Не е достатъчно общо твърдение, че офертата изглежда „изгодна“.

2. Решение, покана и преговори

Решението трябва да свърже основанието с конкретните лица

- В решението се мотивира приложимото основание по чл. 138.
- По ППЗОП в решението се посочва лицето, с което възложителят възнамерява да сключи договор, или лицата, които ще бъдат поканени на преговори, освен при изрично предвидените изключения.
- Когато се изготвя покана, тя съдържа предмета и обема, изискванията за изпълнение, критерия/методиката за оценка, място и дата на преговорите и другите изисквания на възложителя.
- Поканата се изпраща до лицата, посочени в решението.

Има случаи без отделна покана

ППЗОП допуска при определени основания да не се изготвя и изпраща отделна покана. Тогава необходимата информация за провеждането на процедурата се включва още в решението за откриване. Не прилагайте това като общо правило - проверява се конкретното основание.

Когато са поканени няколко участници

Жребий

Поредността на преговорите се определя от комисията чрез жребий; представители на поканените участници могат да присъстват.

Еднакъв подход

Предоставя се еднаква информация и се задават едни и същи въпроси.

Поотделно

Комисията преговаря с всеки участник отделно и се придържа към първоначално определените условия и изисквания.

Поверителност

Договореното с един участник не се оповестява на останалите без неговото изрично съгласие.

Документирайте самите преговори

Резултатите от преговорите с всеки участник се отразяват в протокол, подписан от комисията и участника. След приключването им комисията изготвя доклад.

Какво проверява програмният checklist още?

- еднакви и пропорционални критерии за подбор за всички поканени лица;
- неограничен, пълен, безплатен и пряк достъп до документацията, когато е приложимо;
- технически спецификации без необосновано ограничаване и с „или еквивалентно“ при необходимост;
- комисия с нечетен брой членове, декларации и проверки за конфликт на интереси;
- точно прилагане на критерия и методиката и мотивирани допускания/отстранявания.

3. Бърза самопроверка

- ☐ Организацията действително е секторен възложител и предметът е свързан със секторна дейност.
- ☐ Имаме конкретно основание по чл. 138 и сме го мотивирали в решението.
- ☐ Ако използваме основание, препращащо към чл. 79, сме проверили всички негови предпоставки.
- ☐ При НИРД сме гарантирали, че възлагането не затваря достъпа до последваща сходна поръчка.
- ☐ При краткотрайна изгодна възможност имаме доказателства за цените и сме поканили лицата, които действително предлагат по-ниските от пазарните цени.
- ☐ Посочили сме правилно лицето/лицата, с които ще се преговаря или сключва договор.
- ☐ Ако няма отделна покана, конкретното основание действително позволява това и необходимата информация е в решението.
- ☐ Когато има повече участници, редът е определен чрез жребий и преговорите са проведени по един и същ начин.
- ☐ Преговорите са документирани поотделно и конфиденциалността е запазена.
- ☐ Комисията е приложила еднакви правила за личното състояние, подбора и оценяването.
- ☐ Докладът и решението отразяват мотивирано резултатите от процедурата.

Двете секторни процедури по договаряне

	С предварителна покана	Без предварителна покана
Правна основа	чл. 135	чл. 138
Начало	Публично оповестяване	Специално основание
Предварителен подбор	Да	Не е основният модел
Основен риск	Подбор и равно третиране	Доказване на основанието и кръга на поканените

Най-простото разграничение

При договарянето с предварителна покана секторният възложител първо отваря конкуренцията и подбира кандидати. При договарянето без предварителна покана първият въпрос е защо законът допуска да се пропусне този конкурентен вход.

Официални и практични източници

- Закон за обществените поръчки - чл. 18 и чл. 138; актуалното законодателство е публикувано от АОП. [Национално законодателство на АОП](#)
- Правилник за прилагане на ЗОП - чл. 64-67 за процедурите, които съдържат етап на преговори. [Отвори ППЗОП](#)
- Interreg VI-A IPA България–Сърбия 2021–2027 - официален контролен лист „Договаряне без предварителна покана за участие (секторни възложители)“, използван като програмен контролен източник.